

Wykaz skrótów	13
Wprowadzenie	15
Rozdział I	
Pojęcie naruszenia prawa dotyczące usług, produktów i rynków finansowych według ustawy o ochronie sygnalistów	19
1. Kluczowe pojęcia ustawy o ochronie sygnalistów	19
2. Relacje między ustawą o ochronie sygnalistów a ustawami sektorowymi rynku finansowego	22
3. Kontekst zrównoważonego rozwoju a ochrona sygnalistów	23
4. Relacja art. 3 ust. 1 pkt 3 u.o.s. do regulacji dotyczących sygnalistów w przepisach ustaw z zakresu prawa rynku finansowego	24
5. Przypadki krzyżowania się zakresów normatywnych ustawy o ochronie sygnalistów oraz innych ustaw	26
6. Stosowanie art. 3 ust. 1 pkt 3 u.o.s. a naruszenie norm <i>soft law</i>	28
7. Naruszenie prawa jako działanie lub zaniechanie niezgodne z prawem dotyczące usług, produktów i rynków finansowych	29
8. Naruszenie prawa dotyczące usług, produktów i rynków finansowych jako działanie lub zaniechanie mające na celu obejście prawa	30
9. Podsumowanie	31

Rozdział II

Zgłoszenie sygnalisty i co dalej? Efektywne postępowanie

wyjaśniające zgodnie z normą ISO/TS 37008:2023	33
1. Wprowadzenie	33
2. Wymogi ustawowe wobec postępowania wyjaśniającego	34
3. Czym jest wewnętrzne postępowanie wyjaśniające?	38
4. Model wewnętrznego postępowania wyjaśniającego według normy ISO/TS 37008:2023	39
5. Cechy charakteryzujące profesjonalnie prowadzone postępowanie wyjaśniające według normy ISO/TS 37008:2023	40
5.1. Niezależność	40
5.2. Poufność	41
5.3. Profesjonalizm	41
5.4. Zgodność z przepisami prawa	42
6. Fazy postępowania wyjaśniającego	44
6.1. Powołanie wewnętrznego zespołu	44
6.2. Wstępna ocena	45
6.3. Udział w postępowaniu zewnętrznego doradcy wykonującego zawód zaufania publicznego	46
6.4. Poufność i anonimowość a prowadzenie postępowania wyjaśniającego	46
6.5. Informacja zwrotna dla sygnalisty. Obowiązek przestrzegania terminów ustawowych	47
6.6. Postępowanie z dowodami zgromadzonymi w toku postępowania	47
6.7. Usługi świadczone przez podmioty zewnętrzne w zakresie odzyskiwania danych	48
6.8. Gromadzenie danych kryminalistycznych (<i>forensic data</i>)	49
6.9. Analiza kryminalistyczna (<i>forensic analysis</i>)	49
6.10. Przeprowadzanie rozmów ze świadkami w toku postępowania	50
6.11. Dokumentowanie rozmów ze świadkami	51
6.12. Czynności związane z zakończeniem postępowania wyjaśniającego	52
6.13. Raport z postępowania wyjaśniającego	53
6.14. Działania naprawcze	54
7. Podsumowanie	54

Rozdział III**Praktyczne aspekty wprowadzenia i utrzymania systemu gospodarowania informacjami przekazywanymi przez sygnalistów**

1. Wprowadzenie	57
2. Czynności informacyjno-edukacyjne prowadzone przed uruchomieniem systemu zgłoszeń wewnętrznych	64
3. Aspekty związane z wyborem jednostki organizacyjnej lub osoby do obsługi systemu zgłoszeń wewnętrznych	66
4. Wybór podmiotu zewnętrznego do prowadzenia usługi przyjmowania zgłoszeń wewnętrznych	69
5. Prowadzenie działań następnych	70
6. Podsumowanie	71

Rozdział IV**SLAPP: sygnaliści jako ofiary zastraszania prawnego**

1. Wprowadzenie	73
2. Charakterystyka zjawiska – czym są SLAPP-y	74
3. Kim są sygnaliści w kontekście przysługującej im ochrony	79
4. Inne formy ochrony sygnalistów w razie wyłączenia zgłoszenia spod ochrony ustawy o ochronie sygnalistów	83
5. Czy dziennikarz jest sygnalistą	85
6. Środki ochrony sygnalistów	86
7. Czy dyrektywa anti-SLAPP jest mechanizmem uzupełniającym ochronę sygnalistów?	88
8. Podsumowanie	91

Rozdział V**Test ochrony, czyli o kryteriach ochrony sygnalisty w świetle orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka**

1. Wprowadzenie	93
2. Ochrona sygnalisty – ochrona wolności słowa	96
3. Kontekst faktyczny spraw i rozstrzygnięcia	99
3.1. Funkcjonariusze publiczni i ujawnienie informacji objętych klauzulą „poufne” lub „tajne”	99
3.2. Pracownik podmiotu prawa publicznego; ochrona w miejscu pracy	104

3.3. Należyta staranność sygnalisty	108
3.4. Sektor prywatny i tajemnica zawodowa	111
3.5. Rozszerzenie kryterium interesu publicznego i szkody oraz miejsce tajemnicy zawodowej w reżimie ochronnym sygnalisty	113
3.6. Test ochrony R. Haleta	115
4. Elementy testu ochrony – podsumowanie	118
4.1. Wybór ścieżki ujawnienia	118
4.2. Dobra wiara	119
4.3. Autentyczność ujawnianych informacji lub uzasadnione przekonanie o ich prawdziwości	121
4.4. Interes publiczny	123
4.5. Szkoda w ujęciu szerokim	124
4.6. Surowość sankcji wobec sygnalisty	125
5. Podsumowanie	125

Rozdział VI

Możliwe problemy prawne związane z wykorzystywaniem

informacji pochodzących od sygnalistów –

tajemnica przedsiębiorstwa

1. Wprowadzenie	127
2. Tajemnica przedsiębiorstwa	128
2.1. Przesłanki ochrony	128
2.2. Ustawa o ochronie sygnalistów a tajemnica przedsiębiorstwa	129
2.3. Typologia istotnych potencjalnych problemów dla przedsiębiorców, wynikających ze stosowania ustawy o ochronie sygnalistów	131
2.3.1. Informacje organizacyjne przedsiębiorcy niezbędne do ujawnienia nieprawidłowości	131
2.3.2. Informacje techniczne i technologiczne przedsiębiorcy	132
2.3.3. Obniżenie wartości rynkowej przedsiębiorstwa	132
2.3.4. Ujawnienie publiczne tajemnicy przedsiębiorstwa i jego skutki	132

3. Wyłączenie odpowiedzialności za ujawnienie tajemnicy przedsiębiorstwa na gruncie ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji i na gruncie ustawy o ochronie sygnalistów	133
3.1. Ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji	133
3.1.1. Przesłanka uzasadnionego interesu chronionego prawem	134
3.1.2. Przesłanka korzystania ze swobody wypowiedzi	134
3.1.3. Przesłanka ujawnienia nieprawidłowości, uchybienia, działania z naruszeniem prawa dla ochrony interesu publicznego	135
3.1.4. Ciężar dowodu	135
3.1.5. Ogólna krytyka kształtu art. 11 ust. 8 u.z.n.k.	136
3.2. Ustawa o ochronie sygnalistów	136
3.2.1. Zgłoszenie lub ujawnienie publiczne jest zgodne z ustawą o ochronie sygnalistów	137
3.2.2. Sygnalista ma uzasadnione podstawy sądzić, że zgłoszenie lub ujawnienie publiczne jest niezbędne do ujawnienia naruszenia prawa	137
3.2.3. Uzyskanie tajemnicy przedsiębiorstwa lub dostęp do niej nie stanowią czynu zabronionego	138
3.2.4. Ciężar dowodu	138
4. Wątpliwości wynikające ze współistnienia dwóch reżimów prawnych	139
4.1. Dopuszczalność obrony na podstawie ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji w przypadku braku zaistnienia przesłanek z ustawy o ochronie sygnalistów	139
4.2. Przesłanki z ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji są semantycznie szersze od przesłanek z ustawy o ochronie sygnalistów	141
4.3. Brak jednolitości w ochronie osób trzecich przez oba obowiązujące reżimy prawne	141
4.4. Motyw 98 dyrektywy 2019/1937 w sprawie ochrony osób zgłaszających naruszenia prawa Unii	143
5. Podsumowanie	144
5.1. Postulat jednego aktu prawnego	144
5.2. Postulat dotyczący regulacji odpowiedzialności osób trzecich w przypadku ujawnienia publicznego	144

Rozdział VII

Rola sygnalistów w prowadzeniu skutecznych wewnętrznych postępowań wyjaśniających	145
1. Wprowadzenie	145
2. Źródła inicjowania wewnętrznych postępowań wyjaśniających	146
2.1. Jak wykrywane są nadużycia gospodarcze?	149
2.2. Przyczyny tak istotnej roli sygnalistów przy wykrywaniu nadużyć gospodarczych	150
3. Sygnaliści w procesie wewnętrznych postępowań wyjaśniających	152
3.1. Prowadzenie wewnętrznych postępowań wyjaśniających	152
3.1.1. Główne fazy wewnętrznych postępowań wyjaśniających	152
3.1.2. Faza 1 – Przygotowanie i organizacja prac	154
3.1.3. Faza 2 – Przeprowadzenie postępowania wyjaśniającego	155
3.1.4. Faza 3 – Raportowanie	158
3.1.5. Faza 4 – Działania naprawcze	159
3.2. Jak efektywnie wykorzystać informacje przekazywane przez sygnalistów przy prowadzeniu wewnętrznych postępowań wyjaśniających?	160
4. Podsumowanie	163

Rozdział VIII

Organizacja systemu antykorupcyjnego – rekomendacje dla firm	165
1. Wprowadzenie	165
2. Gdzie szukać wzorców	166
3. Organizacja systemu przeciwdziałania korupcji	167
4. Zarządzanie ryzykiem korupcji	168
5. Tworzenie polityki antykorupcyjnej	171
6. Osoby odpowiedzialne w systemie zarządzania antykorupcyjnego	174
7. Rola najwyższego kierownictwa	174
8. Funkcja zapewnienia zgodności antykorupcyjnej	175
9. Delegowanie odpowiedzialności	176
10. Kształtowanie kultury antykorupcyjnej	178
11. Edukacja i szkolenia pracowników	179

12. Mechanizmy zgłaszania nieprawidłowości	184
13. Wewnętrzne postępowania w sprawie podejrzeń korupcyjnych	188
14. Monitorowanie i ocena skuteczności systemu	191
15. Przyszłość systemów antykorupcyjnych	194
16. Podsumowanie	195

Rozdział IX

Wdrożenie ustawy o ochronie sygnalistów z perspektywy sektora bankowego – wybrane zagadnienia problemowe	197
1. Wprowadzenie	197
2. Wielość podstaw prawnych dla kanałów zgłoszeń nieprawidłowości w bankach	200
2.1. Ustawa – Prawo bankowe	201
2.2. Ustawa o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu	203
2.3. Ustawa o obrocie instrumentami finansowymi	205
3. Relacja między wymogami ustawy o ochronie sygnalistów a tajemnicą zawodową, w tym tajemnicą bankową	208
4. ESG w bankowości a ochrona sygnalistów	211
5. Podsumowanie	215

Załącznik nr 1

Rekomendacje związane z wprowadzeniem i utrzymaniem środków antykorupcyjnych w organizacji	219
---	------------

Załącznik nr 2

Procedura zgłoszeń wewnętrznych i ochrony sygnalistów	223
--	------------

Bibliografia	233
---------------------------	------------

O autorach	237
-------------------------	------------